

Reilu kuljetus

Opas tavaraliikenteen
kuljetuspalveluiden ostajalle

#reilukuljetus

SKAL **AUT**

Sisältö

Johdanto - miksi reilu kuljetus?	3	Kuljetusasiakkaan tietolähteet	13
Liikennelupavaatimukset	4	Liikennelupa-asiat	13
Kuorma-autokuljetuksissa		Verotiedot	13
Pakettiautokuljetuksissa		Työnantajavelvoitteiden hoito	14
Traktoreissa		Kabotaasiliikenne	14
Sovellettava laki ja lupaviranomainen		Luotettava Kumppani -ohjelma	14
Vaatimukset kuljetuksen suorittajalta	5	Reilun kuljetuksen huoneentaulu	15
Hyvämaineisuus		Lähteet	16
Vakavaraisuus		Yhteystiedot	takakansi
Ammatillinen pätevyys			
Lupaviranomaisen vuosivalvonta			
Poikkeukset liikennelupavaatimuksesta	6		
Kuljetusasiakkaan selvitysvelvoite	7		
Poikkeukset tilaajan selvitysvelvollisuudesta			
Kuljetusasiakkaan vastuu kuljetuksen turvallisuudesta	8		
Ajoneuvon kuormaus			
Kuorman paino			
Ylikuormamaksu			
Vaarallisten aineiden kuljetus			
Yleinen tilaajavastuulaki	9		
Vuokratyövoiman ja alihankinnan käyttö			
Sopimuspuolelta pyydettyvät selvitykset			
Kuljetuspalvelun hinnan arviointivelvoite			
Poikkeukset selvitysvelvollisuudesta			
Kabotaasikuljetus	10		
Yleisen tilaajavastuulain edellyttämät selvitykset			
Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä			
Tiekuljetussopimuslain noudattaminen	11		
Määräys rahtikirjasta			
Rahdin lähettäjän vastaat			
Rahdinkuljettajan vastuut			
Käytännön esimerkkejä	12		
”Kunta saa edullisen tarjouksen”			
”Huolintaliike saa tarjouksen kabotaasikuljetuksesta”			

Miksi reilu kuljetus?

Suomi kuuluu maailman luotettavimpiin yhteiskuntiin. Luotettavuutta on, että lainsäädännön asettamat velvoitteet ymmärretään eri puolilla yhteiskuntaa samalla tavalla.

Maanteiden tavaraliikenteen liikevaihto Suomessa on noin 6 miljardia euroa vuodessa ja toimiala tuottaa valtiolle noin 2,7 miljardia euroa vuodessa veroina ja maksuina. On yhteiskunnallisesti tärkeää, että kuljetuspalveluiden tilaajat osaltaan varmistavat, että lain vaatimukset toteutuvat, ja rehdit yritykset pärjäävät.

Reilussa kuljetuksessa on kyse siitä, että kaikki yritykset toimivat samoilla pelisäännöillä yhteisillä kuljetusmarkkinoilla. Tämän oppaan tavoitteena on varmistaa, että Sinulla on kuljetuspalveluiden ostajana riittävät tiedot lainsäädännön vaatimuksista tilausta tehdessäsi sekä työkaluja todeta, onko kyseessä reilu kuljetus vai jotain muuta. Opas sisältää keskeiset pykälät kuljetuspalveluiden ammattimaisia tilaajia koskevasta lainsäädännöstä.

Opasta ovat olleet laatimassa Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry ja Autoliikenteen Työnantajaliitto ALT.

Kiitokset kaikille opastamme lukeneille ja kommentoineille. Tehdään yhdessä Suomelle reilut kuljetusmarkkinat!

Helsingissä tammikuussa 2020

Ilro Lehtonen
toimitusjohtaja
SKAL

Mari Vasarainen
toimitusjohtaja
ALT

Reilussa kuljetuksessa

lupa-asiat ovat kunnossa

Maanteiden tavaraliikenteen luvanhaltijoilta vaaditaan muun muassa hyvämaineisuutta, vakavaraisuutta ja ammatillista pätevyyttä. Liikennelupajärjestelmä lisää markkinoiden tasapuolisuutta ja kuljetusten turvallisuutta. Siksi ostajan on hyvä tuntea periaatteet.

Kuorma-autokuljetuksissa on oltava liikennelupa

Ammattimainen tavaroiden kuljettaminen tiellä vaatii **tavaraliikenneluvan**, kun:

- tavaroita kuljetetaan ammattimaisesti ja
- ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän suurin sallittu kokonaismassa ylittää 3 500 kiloa.

Tavaraliikenneluvan haltija voi olla yritys tai yhteisö eli oikeushenkilö, tai luonnollinen henkilö.

Lupaa ei voi vuokrata tai lainata toiselle

Liikennelupa on liikenteenharjoittajakohertainen. Toisen liikenteenharjoittajan luvalla ei voi harjoittaa liikennettä, minkä vuoksi lupaa ei siis voi lainata tai vuokrata toiselta liikenteenharjoittajalta.

Pakettiautokuljetuksissa ei vaadita liikennelupaa vaan rekisteröityminen

Ammattimainen tavaraliikenne ajoneuvolla tai yhdistelmällä, jonka kokonaismassa on **yli 2 000 ja enintään 3 500 kiloa**, ei vaadi tavaraliikennelupaa. Sen sijaan palveluntarjoajan on rekisteröidyttävä Traficomille tavaraliikenteen harjoittajaksi ja ilmoitettava ajoneuvorekisteriin pakettiauton käyttötarkoitukseksi **luvanvarainen**.

Jos ajoneuvon tai yhdistelmän kokonaismassa jää alle 2 000 kilon, rekisteröitymistä tai kaluston ilmoittamista ei vaadita.

Traktoreilta enintään 60 km tuntivauhtiin asti ei vaadita liikennelupaa

Tavaraa saa ilman tavaraliikennelupaa kuljettaa traktorilla, jonka suurin sallittu nopeus on enintään 60 kilometriä tunnissa. Tätä nopeampia traktoreita koskevat samat liikennelupavaatimukset kuin kuorma-autoja.

Poikkeukset liikennelupa- ja rekisteröintivaatimuksiin, ks. sivu 5.

Sovellettava laki ja valvova viranomainen

Liikennelupiin sovelletaan **lakia liikenteen palveluista**. Liikenneluvan myöntämisestä ja lupaedellytysten valvonnasta vastaa Liikenne- ja viestintävirasto **Traficom**. Liikennelupa myönnetään kymmenen vuoden määräajaksi.

Reilun kuljetuksen suorittaja on hyvämaineinen, vakavarainen ja ammatillisesti pätevä

Liikennelupa takaa kuljetuspalvelun laatua ja turvallisuutta. Luvan voi menettää, jos ei toimi lain mukaan. Viranomaiset valvovat luvanhaltijoita ja lupaedellytysten toteutumista säännöllisesti. Voimassa oleva liikennelupa kertoo asiakkaalle, että kuljetusyrityksen perusasiat ovat kunnossa.

Tavaraliikenteen yhteisölupa oikeuttaa liikenteenharjoittamiseen sekä Suomessa että kansainvälisessä liikenteessä, ei kuitenkaan Ahvenanmaalla. Kotimaan tavaraliikennelupa oikeuttaa kuljettamaan tavaraa Suomessa. Luvan saadakseen luvanhakijan on oltava hyvämaineinen, vakavarainen ja ammatillisesti pätevä.

Hyvämaineisuusvaatimus sulkee pois rötöstelijät

Hyvämaineisuus tarkoittaa, että toimijalla ei ole esimerkiksi lupiin vaikuttavaa rikostaustaa. Jos liikenneluvan hakijana tai haltijana on yritys, kunta tai muu yhteisö, koskee vaatimus hyvämaineisuudesta sekä sitä että sen avainhenkilöitä, kuten johtoa, omistajia ja liikenteestä vastaavaa henkilöä.

Jos liikennelupaa hakee luonnollinen henkilö, koskee vaatimus hyvämaineisuudesta häntä itseään.

Vakavaraisuusvaatimus on kuljetusyritysten ”terveystarkastus”

Vakavaraisuus tarkoittaa, että tavaraliikenneluvan haltijalla on riittävästi varoja toiminnan harjoittamiseen. Vakavaraisuus osoitetaan tilintarkastajan todistuksella, pankkitakauksella tai tilipanttauksella. Vähäistä suuremmat verovelat estävät liikenneluvan myöntämisen ja voivat aiheuttaa jo myönnetyn luvan peruuttamisen.

Ammatillinen pätevyys tuo luotettavuutta

Luvanhakijan tai yrityksen liikenteestä vastaavan henkilön tulee olla suorittanut EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksessa säädetty pakollinen liikenneyritysjätutkinto. Tutkinnon läpäissemiä voidaan olettaa olevan liikenteenharjoittamiseen tarvittavat tiedot ja taidot kuljetusalan säädöksistä ja yritystoiminnasta.

Myös kuljettajan on oltava pätevä

Maanteiden tavaraliikenteessä kuljettajalla on oltava kalustotyyppin edellyttämä ajo-oikeus (ajokortti) ja pääsääntöisesti ammattipätevyys.

Vuosivalvonnalla vaalitaan reilua ja torjutaan harmaata taloutta

Lupaviranomainen Traficom valvoo vuosittain liikennelupaehto-
jen täyttymistä. Mikäli puutteita ei korjata, se voi johtaa liikenne-
luvan menettämiseen.

Liikennelupaa ei tarvita tavaroiden kuljettamiseen tiellä, kun:

- **kaikki alla mainitut ehdot toteutuvat samanaikaisesti:**
 - ☑ Kuljettavana on vain kuljetuksen suorittajan omaa tavaraa tai tavaraa, jonka kuljetussuorittaja on myynyt tai ostanut, antanut tai ottanut vuokralle, valmistanut, louhinut tai erottanut taikka jalostanut tai korjannut tai jota kuljetussuorittaja muutoin vastaavalla tavalla käsittelee tai on käsitellyt
 - ☑ Kuljetuksen tarkoituksena on tavaroiden kuljettaminen kuljetuksen suorittajalle tai tämän yritykseen tai yrityksestä taikka niiden siirtäminen joko yrityksen sisällä tai yrityksen omia tarpeita varten sen ulkopuolella
 - ☑ Kuljetuksessa käytettävien moottoriajoneuvojen kuljettajina toimii kuljetuksen suorittajan oma tai sen käyttöön sopimuksen perusteella asetettu henkilöstö
 - ☑ Kuljetuksessa käytettävät ajoneuvot ovat kuljetuksen suorittajan hallinnassa
 - ☑ Kuljetus on ainoastaan toissijainen kuljetuksen suorittajan koko elinkeinotoimintaan nähden
- **ajoneuvoa kuljettaa asennustyön tai vastaavaan suorittaja, eli**
 - ajoneuvon kuljettaja on yksi työn tekijöistä koneurakoinnissa, rakentamisessa, laitteen asentamisessa tms. työssä ja kuljettaa työhön tarvittavia materiaaleja tai laitteita.
Huomio! Ajoneuvon kuljettajan on jäätävä kuljetuksen jälkeen suorittamaan työtä niillä tavaroilla tai laitteilla, joita on itse työmaalle kuljettanut.
- **kuljetuksia suoritetaan ammattiopetuksen yhteydessä, ja**
 - kouluttajalla on opetusministeriön myöntämä koulutuksen järjestämislupa.
- **kuljetus liittyy tien hoitoon, kuten**
 - tien suoламiseen, hiekoittamiseen tai sorastamiseen.
- **suoritetaan kuntayhtymän, konsernin tai vastaavan sisäisiä kuljetuksia, eli**
 - kuljetus on konsernin tai siihen verrattavan yhtymän, kunnan tai sen määräämisvallassa olevan yhteisön sisäinen, sen lähtö- ja määränpää ovat osa samaa konsernia, ja ajoneuvo on jonkin edellä mainitun toimijan hallinnassa.
- **kuljetus liittyy kunnan, kuntayhtymän tai yhteisön sosiaali- ja terveystalve-luihin tai opetukseen, ja**
 - kuljetuksen suorittaja on kunta tai edellä mainittuja palveluja tuottava elinkeinonharjoittaja.
- **kuljetetaan postia postilaissa tarkoitettulla tavalla postitoimiluvan haltijan tai tämän työntekijän ajoneuvolla**
- **palkansaaja kuljettaa työtehtäviinsä liittyvää tavaraa sivutoimisesti omalla ajoneuvollaan**
 - ja lisäksi kuljettaminen ei ole hänen päätyönsä ja työnantaja maksaa hänelle verottajan salliman kilometrikorvauksen.
- **kuljetetaan vainajia**
- **hinataan ajoneuvoa lähimpään turvalliseen paikkaan** esimerkiksi liikenneonnettomuuden jälkeen.
- **kuljetetaan eläintä hoitoon tai kilpailuihin**

Reilu kuljetusasiakas

tiedostaa selvitysvelvoitteensa ja noudattaa sitä

Kuljetuksen tilaajan on liikennepalvelulain mukaan varmistettava, että kuljetuksen suorittaja on huolehtinut lakisääteisistä velvoitteistaan. Tilaajan selvitysvelvollisuutta ei voi erillisin sopimuksin rajata pois tilaajalta, ja sen laiminlyönti on säädetty rangaistavaksi.

Tavarankuljetuksen tilaajan tai tämän edustajan on ennen kuljetuksesta sopimista varmistettava, että:

kuljetuksen suorittajalla on kuljetukseen oikeuttava tavaraliikennelupa

tai oikeus poikkeuksellisesti suorittaa kuljetus ilman tavaraliikennelupaa.

Myös, jos kuljetus suoritetaan kabotaasina, on tilaajan tai tämän edustajan varmistettava, että kuljetuksen suorittajalla on siihen oikeus, ks. sivu 10. Kabotaasia suorittavalla kuljetusyrityksellä tulee olla yhteisöluupa.

Jos kuljetuksen suorittajalla ei ole oikeutta suorittaa kuljetusta, ei kuljetussopimusta voi tehdä.

kuljetuksen suorittaja on merkitty arvonlisävelvollisten rekisteriin

Kuljetussopimusta ei saa tehdä, ellei kuljetuksen suorittajaa ole merkitty arvonlisävelvollisten rekisteriin, jos kuljetuksen suorittaja on siihen velvollinen kyseisestä myynnistä.

kuljetuksen suorittaja hoitaa työnantajavelvoitteensa

Kuljetussopimusta ei saa tehdä, jos kuljetuksen tilaaja tietää tai hänen pitäisi tietää, ettei sopimuksen suorittaja aio täyttää lakisääteisiä velvoitteitaan työnantajana.

Jos esimerkiksi kuljetuspalvelun hinta on niin alhainen, että sen perusteella voidaan päätellä, että kuljetusyritys ei kykene maksamaan työehtosopimuksen mukaisia palkkoja sekä asianmukaisia sosiaali- ja eläkemaksuja, sopimusta ei saa tehdä.

Työnantajavelvoitteet koskevat myös kabotaasikuljetuksia. Tilaajan vastuulla on niissä varmistaa omalta osaltaan se, että ulkomainen kuljetusliike maksaa Suomessa tehdystä työstä kuljettajalle yleissitovan työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Ks. myös sivu 10.

Poikkeukset tilaajan selvitysvelvollisuudesta

Selvitysvelvollisuus ei koske kuljetusasiakasta, jos

- viimeisimmästä kuljetuksen suorittajaa koskevasta selvityksestä on alle kolme kuukautta
- tilaajan ja kuljetuksen suorittajan välillä on vakiintunut sopimussuhde, jolloin yksi selvitys kalenterivuodessa riittää
- kuljetushinta ilman arvonlisäveroa on alle 500 euroa kuljetuksista kolmen

kuukauden ajalta

- Suomen sisäisten kuljetusten alihankintasopimuksen vastikkeen arvo ilman arvonlisäveroa on enintään 10 000 euroa
- sopimuspuoli on valtio, kunta, kuntayhtymä, Ahvenanmaan maakunta, Ahvenanmaan maakunnan kunta tai kuntayhtymä, seurakunta, seurakuntayhtymä, Kansaneläkelaitos tai Suomen Pankki

Reilu kuljetusasiakas

kantaa vastuunsa kuljetuksen turvallisuudesta

Tieliikennelaki asettaa ajoneuvon kuormauksesta velvollisuuksia kuljetuksen osapuolille. Pääsääntöisesti vastuu kuorman sijoittamisesta, varmistamisesta ja kuljetuksen turvallisuudesta on kuljetuksen suorittajalla ja kuljettajalla, mutta laki asettaa velvoitteita myös kuljetusasiakkaalle ja tavarantoimittajalle.

Reilu kuljetusasiakas ja ajoneuvon kuormaus

Tavarantoimittaja ja kuljetuksen toimeksiantaja vastaavat siitä, että

- kuormaajalla on kuljetettavista tavaroista käytettävissään riittävät ja oikeat tiedot ja
- kuljetuksen suorittajalle on annettu ilmoitus kuljetettavan kontin ja vaihtokorin painosta.

Tavarantoimittaja tai kuljetuksen toimeksiantaja on vastuussa myös kuormauksen **lainmukaisuudesta** kuten kuorman varmistamisesta, jos

- se antaa kuljetettavaksi valmiiksi kuormatun ja varmistetun perävaunun,
- sen edustaja on antanut ohjeet kuorman sijoittamiseen ja kiinnittämiseen,
- se on antanut virheellistä tietoa kuorman sisällöstä tai
- se on tehnyt tai teettänyt kuormaukseen jälkeenpäin muutoksia.

Reilu kuljetusasiakas ja kuorman paino

Laki määrittelee sallitut enimmäispainot kalustotyypeittäin. Kalustokohtaisesta enimmäismassan ylityksestä on säädetty sanktiot, jotka riippuvat ylityksen määrästä. Painojen lainmukaisuudesta vastaavat pääsääntöisesti kuljetuksen suorittaja ja kuljettaja. Myös kuljetusasiakas on osaltaan vastuussa kuljetuksen painosta ja hänen on annettava siitä oikeat ja riittävät tiedot.

Vaikka ylikuormamaksu määrätään kuljetukseen käytetyn ajoneuvon haltijalle, sillä on oikeus periä maksu kokonaan tai osaksi kuljetustehtävän antajalta, jos tämän toimenpide on johtanut siihen, että ylikuormaa on kuljetettu.

Ylikuormamaksu määrätään kuljetustehtävän antajan maksettavaksi, jos ylikuorman syntymiseen on johtanut kuljetustehtävän antajan rahtikirjaan ilmoittama tai muutoin antama kuorman painoa tai tilavuutta koskeva virheellinen tieto.

Reilu kuljetusasiakas ja vaarallisten aineiden kuljetus

Kun kuljetetaan vaarallisia aineita (ADR), kuljetuksen osapuolten – myös pakkaajien, lähettäjiä ja vastaanottajien – on pidettävä turvallisuussuunnitelmansa ajantasaisina ja noudatettava erityistä vastuullisuutta ja varovaisuutta. Kaikilla vaarallisilla aineilla käsittelevillä on oltava asiaankuuluva koulutus ja pätevyys tehtävänsä.

ADR-kuljetuksissa tavarantoimittajan vastuulla on varmistaa, että:

- vaarallisen aineen kuljetus ei ole kielletty käytettävissä kuljetusmuodossa,
- vaarallinen aine on luokiteltu, pakattu ja pakkaus merkitty sekä jätetty kuljetettavaksi säännösten ja määräysten mukaisesti,
- vaarallisen aineen nimi, luokitus ja muut vaadittavat tiedot tulevat oikein merkityiksi kuljetusasiakirjoihin ja
- tarvittavat kuljetusasiakirjat toimitetaan ennen kuljetusta kuljetuksen suorittajalle.

Reilussa kuljetuksessa

noudatetaan yleistä tilaajavastuulakia käytettäessä vuokratyövoimaa tai alihankintaa

Yleinen tilaajavastuulaki velvoittaa tilaajina yrityksiä ja julkisoikeudellisia yhteisöjä, jotka käyttävät vuokrattuja työntekijöitä tai alihankintasopimukseen perustuvaa työvoimaa. Yleisen tilaajavastuulain sisältämä tilaajan selvitysvollisuus koskee kuljetusten ostajia sellaisenaan ja sen laiminlyönti on sanktioitu.

Ennen kuin kuljetusasiakas tekee sopimuksen vuokratuljettajan käytöstä tai alihankintana ostettavasta kuljetuksesta, tilaajan on pyydettävä sopimusosapuolelta:

- selvitys siitä, onko yritys merkitty ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin sekä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin
- kaupparekisteriote tai kaupparekisteristä muutoin saadut kaupparekisteriotetta vastaavat tiedot
- selvitys siitä, ettei yrityksellä ole verovelkaa tai viranomaisen antama selvitys verovelan määrästä
- todistukset työntekijöiden eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että eräntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksusopimus on tehty
- selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista
- selvitys työterveyshuollon järjestämisestä

Tiedot, todistukset ja selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia.

Tilaajalla on velvollisuus arvioida kuljetuspalvelun hintaa

Tilaajan on ennen sopimuksen solmimista arvioitava, aikooko sopimuskuppani huolehtia lakisääteisistä velvollisuuksistaan. Mikäli tilaaja on tiennyt tai voinut hinnan perusteella päätellä, että toisella osapuolella ei ole tarkoitus täyttää sopimuspuolena ja työnantajana lakisääteisiä maksuvelvoitteitaan, voidaan tilaajalle määrätä korotettu laiminlyöntimaksu.

Poikkeukset selvitysvollisuudesta

Kuljetusasiakkaalla ei ole selvitysvollisuutta, jos vuokratyövoiman työskentelyjakso on yhteensä enintään 10 työpäivää tai alihankintasopimuksen arvo ilman arvonlisäveroa on alle 9 000 euroa.

Kuljetusasiakkaalla ei ole uutta selvitysvollisuutta, jos se tekee alle vuoden sisällä ensimmäisestä sopimuksesta uutta sopimusta saman sopimuspuolen kanssa, ja täytti ensimmäisen sopimuksen kohdalla selvitysvollisuutensa – ellei ole syytä epäillä, että sopimuspuolen olosuhteissa on tapahtunut muutoksia, jotka edellyttävät tarkistamista.

Selvitysvollisuutta ei ole, mikäli on tilaamassa kuljetusta esimerkiksi julkisoikeudelliselta yhteisöltä tai julkiselta osakeyhtiöltä. Lisäksi tilaajan ja sopimuskuppanin aikaisempi vakiintunut sopimussuhde, sopimuskuppanin toiminnan vakiintuneisuus tai muu näihin rinnastettava syy voivat olla perusteena luottamukselle.

Valvova viranomainen: Tilaajavastuulain valvonnasta vastaa Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue.

Reilu kabotaasikuljetus

Tavaraliikenteen kabotaasilla tarkoitetaan Suomen sisäistä kuljetusta toisessa EU- tai ETA-valtiossa rekisteröidyllä ajoneuvolla Suomeen päättyneen kansainvälisen kuljetuksen jälkeen. Näille ajoneuvoille sallitaan enintään kolme kabotaasikuljetusta viikon sisällä, minkä jälkeen ajoneuvon on poistettava Suomesta. Lisäksi kuljetusyrittäjällä on oltava yhteisöluupa. Kabotaasioikeutta ei ole lainkaan esimerkiksi venäläisillä kuorma-autoilla.

Yleisen tilaajavastuulain edellyttämät selvitykset

Kuljetuksen tilaajan tulee hankkia tilaajavastuulain edellyttämät selvitykset myös ulkomaisesta kuljetusyrittäjästä. Selvitykset tilataan yrityksen sijoittautumismaan lainsäädännön mukaisella rekisteri-otteella tai vastaavalla todistuksella.

Kabotaasikuljetuksen tilaajan on saatava selvitys kaikkien käytettävien työntekijöiden sosiaaliturvan määräytymisestä ennen työn aloittamista.

Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä

Kabotaasissa lähettäväksi yritykseksi katsotaan lähtökohtaisesti kuljetusyrittäjä, jonka työntekijä suorittaa ko. kuljetuksen kohdemaassa.

Kabotaasikuljetuksen tilaajan on huolehdittava joko tekemissään sopimuksissa tai muulla tavoin siitä, että lähettävä yritys tekee Suomen työsuojeluviranomaiselle ilmoituksen työntekijän lähettämisestä, ja että lähettävällä yrityksellä on edustaja Suomessa.

Jos työsuojeluviranomainen ei valvontatehtävää suorittaessaan tavoita lähettävän yrityksen edustajaa, kabotaasikuljetuksen tilaajan on hankittava lähettävältä yritykseltä edustajan yhteystiedot ja toimitettava ne työsuojeluviranomaiselle.

Reilun kuljetusasiakkaan tietolähteet, ks. sivu 13.

Reilussa kuljetussopimuksessa sovelletaan tiekuljetussopimuslakia

Tiekuljetussopimuslaki on pakottavaa lainsäädäntöä, jota sovelletaan tavaraliikenteeseen pääsääntöisesti, kun siitä maksetaan korvaus. Sitä sovelletaan sekä kotimaisiin että kansainvälisiin kuljetuksiin.

Määräys rahtikirjasta

Kotimaisessa tavaraliikenteessä kuljetus on vahvistettava rahtikirjalla, elleivät lähettäjä ja rahdinkuljettaja toisin sovi. Kansainvälisestä kuljetuksesta on aina tehtävä rahtikirja.

Rahdin lähettäjä vastaa:

- siitä, että rahdinkuljettajalla on käytössään ne asiakirjat ja tiedot, jotka tarvitaan tulli- ja muiden virallisten määräysten noudattamiseksi kuljetuksen aikana.
- kustannuksista ja vahingosta, jotka aiheutuvat rahdinkuljettajalle lähettäjän rahtikirjaan antaman tiedon tai ohjeen virheellisyydestä tai puutteellisuudesta.
- vahingosta, joka on aiheutunut asiakirjan tai tiedon puutteellisuudesta tai virheellisyydestä, ellei vahinko ole aiheutunut rahdinkuljettajan virheestä tai laiminlyönnistä.
 - **Huomio!** Rahdinkuljettaja ei ole velvollinen tutkimaan, ovatko asiakirjat ja ilmoitukset oikeita ja täydellisiä.
- siitä, että antaessaan kuljetettavaksi luonteeltaan vaarallista tavaraa, rahdinkuljettaja saa tarkkan tiedon vaaran luonteesta ja tarpeellisista varoimista.
 - **Huomio!** Jos rahdinkuljettaja ei ole tiennyt tavarahan olevan luonteeltaan vaarallista, hän voi milloin ja missä tahansa purkaa tavarahan, hävittää sen tai tehdä vaarattomaksi, joutumatta korvausvelvolliseksi. Lähettäjän on tällöin korvattava rahdinkuljettajalle aiheutuneet kustannukset ja vahinko.
- vahingosta ja kustannuksista, jotka tavarahan puutteellinen pakkaus aiheuttaa – ellei puutteellisuus ole ollut ulkoisesti havaittavissa tai rahdinkuljettajan tiedossa hänen ottaessaan tavarahan kuljetettavakseen eikä hän ole tehnyt siitä varauksia.

Rahdinkuljettaja vastaa:

- tavarahan virheistä, jotka ovat syntyneet kuljetuksen aikana sekä kuljetuksen viivästyisestä aiheutuvasta vahingosta.
 - **Huomio!** Tiekuljetussopimuslaissa rahdinkuljettajan korvausvastuu on rajoitettu kotimaisessa kuljetuksessa 20 euroon tavarahan kokonaispainosta puuttuvaa kiloa kohti. Kansainvälisessä kuljetuksessa korvaus ei saa ylittää 8,33 SDR tavarahan kokonaispainosta puuttuvaa kiloa kohti.
 - Osapuolet eivät voi sopia tätä korkeammasta korvausvastuusta.
 - Jos rahdinkuljettaja on aiheuttanut vahingon tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta, hän ei voi vedota vastuurajoitukseen.

Reilu kuljetus käytännössä

”Kunta saa edullisen tarjouksen”

Kunta tekee kuljetusyrityksille tarjouspyynnön kolmesta 4-akselisesta maansiirtoautosta omien työmaidensa maansiirtoajoihin. Yksi kuljetusyrityksistä tarjoaa autoja ja kuljettajia kuljetustehtävään hintaan 30 euroa tunnilta.

Reiluna kuljetusasiakkaana kunta selvittää, että:

- kuljetuksen suorittajalla on liikennelupa
- kuljetuksen suorittaja on merkitty arvonlisäverollisten rekisteriin
- kuljetusten suorittaja aikoo täyttää lakisääteiset työnantajavelvoitteensa

Lisäksi kunnan tulee tehdä kaikki tilaajavastuulain mukaiset selvitykset, jos kuljetuspalvelussa vuokratyövoiman työskentelyjakso on yli 10 työpäivää tai alihankintasopimuksen arvo ilman arvonlisäveroa on vähintään 9 000 euroa.

Kun hinta on niin alhainen kuin esimerkissä, tulisi epäilyjen työehtosopimuksen mukaisen palkan maksamisesta työntekijöille herätä. Jos kunta ottaa halvimmän tarjouksen tekemättä edellä mainittuja selvityksiä, se rikkoo liikennepalvelulain säännöksiä.

Jos kuljetusyritys selvittää, että se käyttää alihankkijayritystä, jolla on liikennelupa, tulisi kunnan reiluna kuljetusasiakkaana vaatia vastaavat selvitykset myös alihankkijayrityksestä.

”Huolintaliike saa tarjouksen kabotaasikuljetuksesta”

Suomalainen huolintaliike saa puolalaiselta kuljetusliikkeeltä yhteydenoton, jonka mukaan sillä on ajoneuvoyhdistelmä vapaana Helsingissä viemään kappaletavaraa pohjoiseen edulliseen hintaan.

Reiluna kuljetusasiakkaana huolintaliikkeen täytyy varmistua siitä, että kuljetuksen suorittajalla on oikeus suorittaa kuljetus kabotaasina, eli että:

- kuljetuksen suorittaja on tullut maahan kansainvälisen kuorman kanssa
- kuljetuksen suorittaja ei ole ollut Suomessa yli 7 vuorokautta kansainvälisen kuorman purun jälkeen ja kuljetuksen suorittaja ei ole jo suorittanut täällä kolmea sisäistä kuljetusta
- kuljetusyritys aikoo täyttää lakisääteiset työnantajavelvoitteensa – esimerkiksi maksaa kabotaasikuljetuksesta Suomen työehtosopimusjärjestelmän mukaisen palkan kuljettajalle.

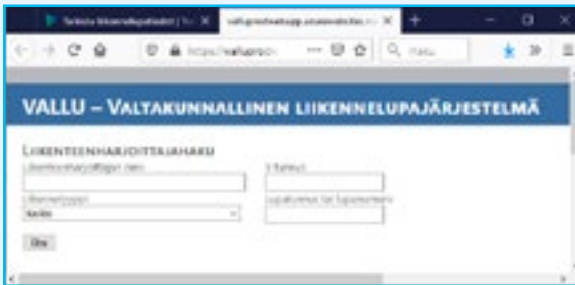
Lisäksi huolintaliikkeen tulee tehdä kaikki tilaajavastuulain mukaiset selvitykset, jos kuljetuspalvelussa vuokratyövoiman työskentelyjakso on yli 10 työpäivää tai alihankintasopimuksen arvo ilman arvonlisäveroa on vähintään 9 000 euroa sekä huomioitava lähetettyjä työntekijöitä koskevat vaatimukset.

Työntekijöiden lähettämisestä annetun lain velvoitteet, ks. sivu 10.

Reilun kuljetusasiakkaan tietolähteet

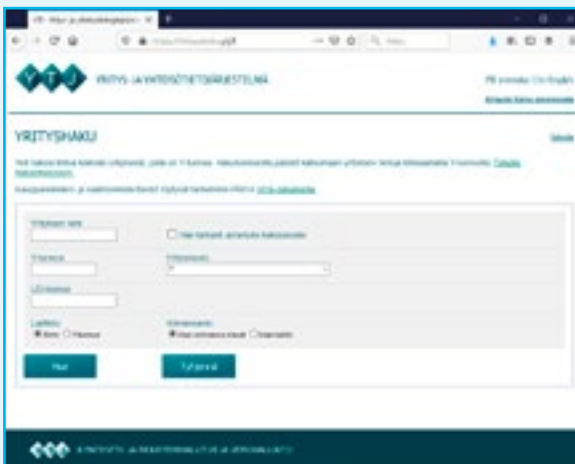
Liikennelupa-asiat – julkisesta viranomaisrekisteristä

- Traficom ja ELY-keskukset ylläpitävät yhteistä valtakunnallista liikennelupajärjestelmää (VALLU), joka sisältää liikenteenharjoittaja- ja lupakohtaiset tiedot jokaisesta tavara-, taksi- ja henkilöliikenteen yrityksestä Suomessa
- Liikennelupatietoja voi hakea liikenteenharjoittajan nimen, y-tunnuksen, lupatunnuksen tai niiden yhdistelmän perusteella
- Huomio! VALLU korvautuu viimeistään vuonna 2021 Liija-järjestelmällä
- <https://valluprodwebapp.azurewebsites.net/kansalaislupahaku.aspx>

Verotiedot – ALV- ja ennakkoperintärekisteristä

- YTJ-tietopalvelussa voi tarkistaa yritysten ja yhteisöjen rekisteritietoja nimen tai y-tunnuksen perusteella: www.ytj.fi

Työnantajavelvoitteiden hoito – kuljetuksen suorittajalta

- Asiakas voi pyytää kuljetuksen suorittajalta selvitystä siitä, miten lakisääteiset velvollisuudet, kuten työehtosopimusten mukaisten palkkojen maksaminen, aiotaan suorittaa
- Selvitys on pyydettävä, jos asiakkaalla on syytä epäillä, ettei kuljetusyriitys kykene täyttämään työnantajavelvoitteitaan alhaisen hinnan perusteella
- Selvitys tulee pyytää myös kabotaasikuljetuksesta em. syistä

Kabotaasiliikenne – kuljetuksen suorittajalta

- Kansainvälisen kuljetuksen purkuhetki käy ilmi ajoneuvossa säilytettävästä paperisesta tai kuljettajan päätelaitteella olevasta sähköisestä CMR-rahtikirjasta
- Asiakkaan on tarkistettava kuljettajalta, että ulkomaisella kuorma-autolla on purettu Suomessa kansainvälinen kuljetus enintään seitsemän päivää sitten, ja sen jälkeen on suoritettu kabotaasina enintään kaksi sisäistä kuljetusta

Yleisen tilaajavastuulain soveltamisesta – ks. sivu 9.

Vastuu Group Oy:n (ent: Suomen Tilaajavastuu Oy) maksuton haku www.zeckit.com kertoo, onko kuljetusyriitys mukana **Luotettava Kumppani** -ohjelmassa sekä lisäksi yrityksen iän, henkilöstömäärän ja liikevaihtoluokan. Palvelu toimii ilman sisäänkirjautumista ja se soveltuu pikatarkastuksiin vaikkapa tarjouskilpailussa. Asiakas voi hakea laajemman tilaajavastuulain mukaisen raportin maksutta **Raportti-palvelusta** osoitteessa www.vastuugroup.fi. Se vaatii sisäänkirjautumisen ja yritystilin luomisen. Raportti sisältää tilaajavastuulain mukaiset todistukset ohjelmaan liittyneiltä yrityksiltä: ennakkoperintä-, työnantaja-, kaupparekisteri- ja alv-rekisteriotteet sekä selvitykset verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisesta, tapaturmavaikutustiedot sekä tiedot työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai niiden keskeisistä ehdoista.

Reilun kuljetuksen huoneentaulu

Kun kilpailutan kuljetuspalvelua, teen kuljetussopimuksen tai tilaan kuljetuksen, hoidan lain velvoitteet ja varmistan, että

- kuljetusyrityksen lupa-asiat ovat kunnossa
- kuljetuksen suorittaja noudattaa työnantajavelvoitteita – myös kabotaasikuljetuksissa
- ajoneuvo on kuormattu lainmukaisesti
- kuljetuksia ei suoriteta ylikuormilla
- lähettäjän ja vastaanottajan velvollisuudet hoidetaan ADR-kuljetuksissa
- kuljetusyrityksellä on oikeus suorittaa kuljetus kabotaasina

Lisäksi sitoudun reilun kuljetuksen periaatteisiin näin:

- Neuvottelen kuljetussopimuksesta hyvässä kumppanuudessa kuljetuksen suorittajan kanssa ja käyn em. kysymyksiä avoimesti keskustellen läpi
- Koulutan kuljetuksia ostavan ja hallinnoivan henkilökunnan kuljetusten hankintaan liittyviin velvoitteisiin
- Kehitän kuljetustoimintaa yhteistyössä kuljetuksen suorittajan kanssa huomioiden myös ympäristövaikutukset
- En tee hankintapäätöstä yksinomaan hinnan perusteella
- Hyödynnän Reilu kuljetus -opasta kuljetusten lainmukaisuuden arviointiin
- Nautin hyvästä kuljetuspalvelusta!

Lähteet:

Laki liikenteen palveluista 320/2017

Tieliikennelaki 267/1981 (voimassa 31.5.2020 saakka)

Tieliikennelaki 729/2018 (voimassa 1.6.2020 alkaen)

Laki ylikuormamaksusta 51/1982

Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta 719/1994

Tiekuljetussopimuslaki 345/1979

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006

Laki työntekijöiden lähettämisestä 447/2016

Valtioneuvoston asetus ilman liikennelupaa sallittavasta kaupallisesta tavaraliikenteestä tiellä 274/2018

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1072/2009 maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen markkinoille pääsyä koskevista yhteisistä säännöistä, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009

Selaa säädöksiä: Finlex-palvelu finlex.fi

Reilu kuljetus

Lisätietoa:

skal.fi/reilukuljetus

 09 478 999

viestinta@skal.fi

tiedotus@alt.fi

www.skal.fi

www.alt.fi

Sosiaalinen media:

[@SKALry](https://twitter.com/SKALry)

[#reilukuljetus](https://twitter.com/reilukuljetus)

ISBN 978-952-7246-19-1

SKAL **AUT**

Sisällysluetteloon

